

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

SİVİL TOPLUMLA

İ L İ Ő K İ L E R

GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

"Bu proje T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir."

Bu makale Anayasa Hukukçuları Derneği tarafından gerçekleştirilen "Cumhuriyet'in 100. Yılında Demokrasi Hafızasının Oluşturulması Projesi" kapsamında kaleme alınmıştır.

Mahir ÜNAL

Demokrasi Mücadelesinde 15 Temmuz'un Önemi

Türkiye Hukuk Platformu'na bu etkinlikten dolayı teşekkür ediyorum. Aslında biz 15 Temmuz'u konuşurken, bir adamın, etrafına birilerini toplayarak devlete ve siyasete karşı bir girişimini konuşmuyoruz. Aslında daha kapsamlı, daha girift, daha karmaşık bir şeyi konuşuyoruz. Yani AK Parti'yi konuşurken de doğal olarak bir siyasi partiyi konuşmuyoruz. Çünkü AK Parti'nin hedef alınmasının temel sebebi neydi? Millet iradesinin bu siyasi hareketin etrafında konsolide olmasıydı. Yani AK Parti'yi kıymetli yapan, AK Parti'yi önemli kılan AK Parti'yi hedefe koyan, Recep Tayyip Erdoğan'ı bir lider olarak hedefe koyan aslında milletin iradesinin bir lider ve bir siyasi hareket etrafında konsolide olması, toplanması ve güç kazanmasıydı. Zaten asıl tehdit, asıl sorun da buydu. Dolayısıyla biz aslında 15 Temmuz'u konuşurken aynı zamanda büyük bir imparatorluk krizini de konuşuyoruz. Çünkü tarihsel akışa baktığımızda 200 yıllık değişim sancısının -az önce Sayın Burhanettin Duran'ın cumhuriyet ve sonrasında şekillendirdiği- ama daha öncesinde başlayan bir değişim, dönüşüm krizinin bir bütünlük hafıza ve tarihsel akış çabasının, bir milletin tarihin içerisinde kendine yol bulmasının, yön bulmasının, kendisini koruyarak, değerlerini, hafızasını koruyarak, tarihin içindeki akışını sürdürme mücadelesini konuşuyoruz. Dolayısıyla, evet cumhuriyet sonrası sancuları da konuşurken bizim bugün yeni cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile yeni bir modele geçişimizi konuşurken bunun öncesinde vesayet, siyaset darbeler... Bütün bunları konuşurken zihnimizde bütün bunları bir anlam etrafında toplamazsak meseleyi sadece bir adamın örgütlenmesi ve bu örgütün de devleti ele geçirme çabası olarak görürsek mesele çok eksik kalır diye düşünüyorum.

15 Temmuz gecesi biz bir kez daha bir şey gördük ki Türk milletinin o tarihin içinden akıp gelen büyük bir iddiası ve bu iddiayla şekillenmiş büyük bir ruhu var. Çünkü hiçbir güç böyle yüksek bir koordinasyonla insanları tankların, topların, daha doğrusu silahların karşısında çıplak elleriyle mücadele etmeye itemez. Ama o gece ortaya çıkan, cesaret timsali her bir bireyin gösterdiği o muhteşem duruş aslında o tarihin içinden akıp gelen büyük bir ruhu temsil ediyor. Dolayısıyla bu insanların AK Parti'de de bulunduğu, kendi iddialarının kendi hayallerinin, kendi tahayyüllerinin, kendi tasavvurlarının temsili... Eksik bulabilirler yanlış bulabilirler... Düzeltmesini istedikleri şeyler olabilir. Ama o büyük iddianın taşıyıcısı olarak AK Partiyi gördükleri için, AK Partiye dönük bir teveccüh var. Yani o, en başından beri ifade ettiğim o dönüşümü bir milletin tarihin içerisinde kendi yolunu bulma, kendi yönünü bulma mücadelesinin bir devamı olarak görülmesi... Evet demokrasi tarihimiz adeta darbeler tarihi gibi. 1960, daha sonrası 12 Mart, 1980, 28 Şubat... Vesayet ve siyaset savaşı aslında. Ve 15 Temmuz nihayetinde bu vesayet mücadelesinin de bir yönüyle tasfiyesi.

Tabii bana sorulan bu meselenin ve o gecenin AK Parti çerçevesinden nasıl görüldüğü yönünde. Ama siyasi açıdan, aynı zamanda AK Parti sözcüsü olarak da şunu açıklama gereği duyarım. Bizim, vesayetle siyasetin genetiğini çok iyi ayırtmamız gerekiyor. Çünkü vesayetle siyasetin bir arada olması düşünülemez. Hani diyorlar ya, “Bu yapının siyasi ayağı nerede?” “Bu yapının siyasi ayağı neden açıklanmıyor?” şimdi işin doğası gereği vesayet oluşturmak isteyen odaklar siyasetin içerisinde siyasetin değerlerini ve ilkelerini yaşayamazlar. Yani bir vesayet odağının siyasetin içerisinde barınması mümkün değildir. Yani siyasetin doğası buna müsaade etmez. O yüzden bu yapı, siyasetin içerisinde belli noktalarda her yere sızdığı gibi siyasetin içerisinde de bulunmuş mudur? Evet, siyasetin içerisine girme çabası göstermiştir. Ama siyasetin içerisinde tutunma imkânı bulmamıştır. Neden? Çünkü siyaset herhangi bir şekilde vesayet üretmek isteyen bir yapıyı doğası gereği kendi içerisinde barındırmaz. Kaldı ki 17-25 Aralık sonrası özellikle sivil toplum örgütü görünümü bu yapının kendi maskesinin düşmesi ile beraber AK Parti yaptığı kongreler, yerel ve genel seçimlerle bu yapıya dönük ciddi bir hassasiyet geliştirdi. Ve bu yapının tasfiyesi yönünde de sadece siyasette değil bütün alanlardaki tasfiyesi ile ilgili ciddi bir mücadele başlattı. Daha doğrusu lideri üzerinden bu mücadelenin taşıyıcılığını üstlendi. Çünkü 17-25 Aralık’tan sonra hatırlayalım ki hafıza önemlidir. Recep Tayyip Erdoğan paralel devlet yapısı olarak isimlendirdiği ve her defasında paralel yapının tehdit ve riskleri üzerinden bunları bir örgütü olarak nitelendirdiğinde bunları son derece masumane bulan ve bunların televizyonları ve bunların finans kuruluşları önünde adeta kalkan olan bazı siyasiler vardı. Ve bu siyasilerin bunu neden yaptıklarını burada tartışmayacağım. Ama bildiğimiz bir şey vardı ki bazen demokrasinin güvenliği siyasi hassasiyetler üzerinden doğal olarak bir siyasi akıl şeklinde devlete yansır. Zaten devlet akli dediğimiz şey bir siyasi aklın ürünü değilse o devlet akli kaçınılmaz olarak vesayet üretir. Yani milletin iradesi dışında başka akılları temsil ediyor demektir o devlet akli.

Bizim için devlet akli kıymetli bir şeydir. Bir ağırlığı, bir merhameti, bir adaleti temsil eder. Ama siyasetin ve milletin hassasiyetlerini, toplumsal talepleri ve ihtiyaçları bir siyasi akıl olarak devlete yansıtmıyorsanız ve o siyasi akıl bir devlet aklına dönüşmüyorsa o devlet akli kaçınılmaz olarak vesayet ve zulüm üretir. Ve o siyasi akıl Recep Tayyip Erdoğan’ın dilinden ve mücadelesinden bu hassasiyeti ifade ettiğinde maalesef bunun abartıldığı söylendi. Şimdi yine benzer bir durumla karşı karşıyayız. Yani siyasi açıdan yine benzer bir durumla karşı karşıyayız. Yani 15 Temmuz yaşanmış, 15 Temmuz gibi bir gece yaşanmış ve bunun sonucunda her şey çok ayan beyan ortaya çıkmış, uluslararası boyutu, içerideki ve dışarıdaki bağlantıları hukuki anlamda bir vuzuha, açıklığa kavuşmuş... Bugün, hala, eğer birileri 15 Temmuz’la ilgili hem siyaset üzerinden, hem medya üzerinden bir itibarsızlaştır-

ma oluşturuyor ve biz daha 15 Temmuz gecesinin sabahı 16 Temmuz sabahı şehitlerimizi konuşmak ve acılarımızı yaşamak için yeni nefes almışken birileri “siz köprüde askerleri katlettiniz” diye vaveyla koparıyorsa burada açıkçası başka bir şeyi de aramak gerekiyor.

Şimdi siyasal açıdan cumhur ittifakı 15 Temmuz’un doğal bir sonucuydu. Milli ve yerli toplumsal mutabakat olarak ortaya çıktı. Ama bu mutabakatı biz nerede görmedik? Bu mutabakatı maalesef siyasetin diğer alanlarında görmedik. Bugün hala ana muhalefet lideri 15 Temmuz gibi bir kırılmadan sonra anayasanın amir hükmü gereği meclis iç tüzüğünün bir sonucu olarak ilan edilmiş olağanüstü hali, 20 Temmuz’u bir sivil darbe olarak nitelendiriyorsa işte bu noktada bizim durup düşünmemiz gerekiyor. Yani burada biz 15 Temmuz ve sonrası ortaya çıkan sonuçları bir adamın kalkışmasının siyasete çarpması ve siyasetin ve devletin buna dönük bazı tedbirler alması olarak görürsek çok küçük ölçekte bunu değerlendirmiş oluruz. Biz bir imparatorluk krizinin cumhuriyetle dönüştürülmesi ve çözümü sonrası birçok toplumsal, kültürel, siyasal, ekonomik sorun yaşadık. Biz cumhuriyetle birlikte evet Osmanlı ve Selçuklu mirasını reddettik. Ve ondan sonraki süreçte biz yeni arayışlar, yeni mecralar, yeni yöntemler, yeni yönler aradık. Ama milletin bu akışı, bu kendi mecrasını arama çabası Adnan Menderes’le başka bir başka bir şekle dönüştü, Turgut Özal’la başka bir şekle dönüştü... Bu demokrasi mücadelesi, millet egemenliğini hakim kılma mücadelesi Recep Tayyip Erdoğan ve AK Parti ile bugün artık kendi mecrasını buldu ve kendi yoluna girdi. Bunu nereden mi biliyoruz? Bunu milletin kararından biliyoruz.

Burada bizim için belirleyici unsur milletin kararı. Dolayısıyla biz aslında 15 Temmuz’u konuşurken büyük bir hikâyeyi konuşuyoruz. Büyük bir mücadeleyi konuşuyoruz. Millet iradesini egemen kılma çabası olan siyasetin vesayetle mücadelesini konuşuyoruz. Ve bugün siyasetin bir parçası olduğunu söyleyenlerin hala vesayetlinin dili ile neden konuştuğumuzu konuşuyoruz. Ve bu mücadelenin 16 Nisan’da bir yönetim modeli değişikliği ile ciddi bir mecraya girdiğini ve bunun en önemli siyasal sonucunun, toplumsal sonucunun bir yönetim değişikliği olduğunu düşünüyorum. Ve AK Partiyi de milletin kendi ideallerinin, kendi tasavvurunun, kendi tahayyülünün, o 16 devlet kuran bu büyük milletin kendi büyük iddiasını -bunu ister İlayı Kelimetullah deyin, ister Nizam-ı Alem deyin, ister Kızıl Elma deyin- ama o büyük iddiasını gerçekleştirmek için oluşmuş bir siyasi aygıt olarak gördüğünü ve Recep Tayyip Erdoğan’ı da kendi lideri ve kendi adamı olarak bunun taşıyıcısı olarak gördüğünü ve artık bu akışın içerisinde de milletin 15 Temmuz badiresini de atlattıktan sonra kendi mecrasını kendi yolunu bulduğunu görüyoruz. O gece tabii ki AK Partiye saldıracaklardı. Çünkü bu darbe bizzat siyasetin kendisine dönük vesayet kurmayı hedefleyen bir darbeydi.